

ÅRSMELDING 2018

ÅRSMELDING 2018

TANNHELSETJENESTENS KOMPETANSESENTER FOR NORD-NORGE

1. HISTORIKK.....	2
2. ORGANISERING OG TILKNYTNING.....	4
3. ØKONOMI OG PERSONAL - NØKKELTALL FOR 2018.....	5
4. HELSE-, MILJØ- OG SIKKERHETSARBEID	6
5. PROFILERING AV TKNN.....	6
6. KOMPETANSEHEVING OG ETTERUTDANNING	7
7. KLINISK VIRKSOMHET VED TKNN	9
7.1 HENVISNINGER OG VENTELISTER	9
7.2 PASIENTBEHANDLING OG KONSULTASJONER.....	10
7.3 TVERRFAGLIG VIRKSOMHET OG SPESIALGRUPPER.....	11
7.4 KJEVEORTOPEDI.....	12
7.5 PERIODONTI	13
7.6 PROTETIKK.....	15
7.7 PEDODONTI	17
7.8 ORAL KIRURGI OG ORAL MEDISIN.....	19
7.9 MULTIDISIPLINÆR ODONTOLOGI/ODONTOFOBI (TOO).....	22
7.10 KJEVE- OG ANSIKTSRADIOLOGI	23
7.11 ENDODONTI.....	24
8. SPESIALISTUTDANNINGER VED TKNN	24
8.1 KJEVEORTOPEDI.....	24
8.2 MULTIDISIPLINÆR ODONTOLOGI (KLINISK ODONTOLOGI).....	25
8.3 PEDODONTI	25
9. FORSKNING PÅ TKNN	26
9.1 FORSKERGRUPPEN.....	26
9.2 FORSKNINGSPLAN	26
9.3 PROSJEKT MED KOPLING TIL ALLMENNE TANNHELSETJENESTEN:.....	27
<i>Tromstannen</i>	27
<i>Tannhelse i Nord</i>	27
<i>Tromsø 7</i>	27
9.4 ØVRIGE FORSKNINGSAKTIVITETER.....	28
<i>Forskermøte med kompetansesentrene</i>	28
<i>Forskerdager</i>	28
9.5 PUBLIKASJONER OG EKSTERN REPRESENTASJON	28
10. REGIONALT SAMARBEID OG SAMARBEIDSAVTALER	29
11. FOKUSOMRÅDER FREMOVER OG VIDERE OPPBYGGING AV TKNN	30
12. VEDLEGG- BEHANDLINGSOVERSIKT TABELL 11 – 16	33

Foto, forside: Rani Safa

1. HISTORIKK

Tannhelsetjenestens kompetansesenter for Nord-Norge (TkNN) ble formelt etablert sommeren 2003 i midlertidige lokaler på Strandveien i Tromsø. Dette skjedde etter at Stortinget i 2002 vedtok å etablere både tannlegeutdanning og et regionalt odontologisk kompetansesenter i Tromsø. Senteret omfatter en hovedklinikk i Tromsø og en kjeveortopedisk klinikk på Finnsnes. TkNN eies av Troms fylkeskommune og skal ha regionfunksjon for Nord-Norge. Hovedmålene for kompetansesenteret er:

- Bidra til å gi den nordnorske befolkning god tilgang til spesialisttjenester av høy kvalitet
- Spesialistutdanning, forskning og utvikling som skal komme befolkning og pasienter til gode
- Bidra til å heve kompetansen i tannhelsetjenesten gjennom kurs og hospitering for allmenntannleger, tannpleiere og tannhelsesekretærer.

TkNN har et nært samarbeid med Universitetet i Tromsø knyttet til odontologistudiet og deltar med spesialistkompetanse, veiledning i grunnutdanningen av tannlege- og tannpleierstudenter. To av hovedfunksjonene ved TkNN skal være spesialistutdanning og forskning. Her er det et nært samarbeid med Institutt for klinisk odontologi (IKO) ved Universitetet i Tromsø (UiT-Norges Arktiske Universitet). TkNN er samlokalisert med IKO og Universitetstannklinikken (UTK) i TANN-bygget på universitetsområdet i Tromsø.

Viktige milepæler så langt har vært:

2003: TkNN ble opprettet og OrtoPol@r dvs. universitetsledet desentralisert spesialistutdanning i kjeveortopedi startet.

2006: OrtoPol@r avsluttet. To tannleger fra Tromsø ble utdannet som spesialister i kjeveortopedi i samarbeid med Universitetet i Oslo.

- 2007:** TkNN ble samlokalisert med Institutt for klinisk odontologi (IKO) i et nytt bygg.
- 2009:** Spesialistutdanning i kjeveortopedi startet. Fire kandidater startet på 3-årig spesialistprogram. UiT er ansvarlig for faginnholdet, og den kliniske praksis med veiledning foregår på TkNN.
Fagmiljøet ved UiT og TkNN har fått ansvar for å utvikle en ny breddespesialitet for voksne – spesialitet i klinisk odontologi.
- 2010:** TkNN har inngått et formalisert samarbeid med IKO om kliniske forskningsprosjekter, og arrangerte en felles forskningsdag for stipendiater og inviterte klinikere fra Nord-Norge.
- 2011:** I januar 2011 startet spesialistutdanningen i klinisk odontologi for fire kandidater. Det ble også bevilget midler til å starte spesialistutdanning i pedodonti. To kandidater startet utdanningen i august 2011.
SATS-konferansen i september 2011 ble starten på «sykehustannlegeprosjektet».
- 2012:** Forsøksordning med orale helsetjenester organisert i tverrfaglig miljø i sykehus. UNN er et av to sykehus i Norge, som er utvalgt til å delta i prosjektet. Prosjektleder ble rekruttert fra TkNN.
Ny forskningssjef ble tilsatt i januar.
Fire kandidater i kjeveortopedi ble uteksaminert i august.
Opptak av fire nye kandidater i kjeveortopedi i september.
Opptak av kull 2 med tre nye kandidater til klinisk odontologi i september.
- 2013:** Opptak av 2 nye kandidater (august 2013) i spesialistutdanningen for pedodonti
Fire kandidater i klinisk odontologi avsluttet 3 års studier i desember 2013 (eksamen i januar 2014).
Oppstart i september av en epidemiologisk forskningsstudie i Troms fylke, «Tromstannen».
- 2014:** Fire kandidater i prøveordningen for spesialistutdanningen i klinisk odontologi, kull 1 avsluttet 3 års studier med eksamen, 8.- 9. januar 2014.
To kandidater i spesialistutdanningen i pedodonti, kull 1, avsluttet 3 års studier med eksamen, 21. august 2014.
Epidemiologisk forskningsstudie i Troms fylke, «Tromstannen», ble gjennomført og avsluttet i 2014 med godt oppmøte fra de som deltok i studien.
Prøveordningen, spesialistutdanningen i klinisk odontologi ble høsten 2014 evaluert av et eksternt analyseselskap, Oxford Research AS.
- 2015:** Fire kandidater, kull 2, i spesialistutdanningen for kjeveortopedi avsluttet tre års studier med eksamen, 18. august 2015.
En kandidat, kull 2, i prøveordningen for spesialistutdanningen for klinisk odontologi avsluttet 3 års studier med eksamen, 24. september 2015.
Oppstart av odontologisk forskningsstudie innenfor den medisinske helseundersøkelsen, Tromsø 7.
TkNN bevilges muligheter til å søke midler for å delta med spesialistkompetanse i grunnutdanningen av tannleger og tannpleier.
- 2016:** En kandidat, kull 2, i spesialistutdanningen i pedodonti avsluttet 3 års studier med eksamen, 9. juni 2016.
- 2017:** En kandidat i pedodonti og tre kandidater i multidisiplinær odontologi, (klinisk odontologi), prøveordning, ble tatt opp til spesialistutdanning i 2017. En kandidat i kull 2, videreutdanningen i multidisiplinær odontologi avsluttet studiene med eksamen, 20. juni 2017.
- 2018:** Fire kandidater, kull 3 i spesialistutdanningen i kjeveortopedi, avsluttet 3 års studier med eksamen, 16. august 2018

2. ORGANISERING OG TILKNYTNING

TkNN er organisert som et eget tannhelsedistrikt under den offentlige tannhelsetjenesten i Troms fylkeskommune (DOT). I tillegg finnes det følgende distriktsinndeling i DOT Troms: Nord-Troms, Tromsø, Midt-Troms og Harstad. Hvert distrikt ledes av en overtannlege. Universitetstannklinikken (UTK) er også underlagt DOT. UTK har ansvar for tannlege- og tannpleierstudentenes kliniske trening i samarbeid med institutt for klinisk odontologi (IKO) og ledes av en klinikkssjef.

Figur 1: Organisasjonskart for TkNN

TkNN tilbyr spesialisttjenester i odontologi og behandler kun pasienter etter henvisning. Følgende fagområder er definert:

- Oral kirurgi og oral medisin
- Pedodonti
- Kjeveortopedi
- Protetikk
- Periodonti
- Kjeve- og ansiktsradiologi
- Klinisk odontologi, odontofobi og annet

I tillegg til fagområder nevnt over er det etablert et regionalt team med ansvar for pasienter med sjeldne medisinske tilstander. Det er også organisert en gruppe for implantatbehandling og en for ortognat kirurgi. TkNN samarbeider med UNN innenfor fagområdet oral kirurgi, pedodonti og sykehustannpleie.

Videre tilbyr TkNN et tilrettelagt tannhelsetilbud til personer som er blitt utsatt for tortur, overgrep, og/eller som har odontofobi, TOO-prosjektet.

På TkNN har hvert fagområde egen fagkoordinator. Denne har ansvaret med å fordele og prioritere henvisninger. Fagkoordinator skal som navnet indikerer samordne virksomheten på fagområdet.

3. ØKONOMI OG PERSONAL - NØKKELTALL FOR 2018

Finansiering

TkNN blir finansiert av pasientinntekter (egenandel og trygdestønad), midler fra Troms fylkeskommune og øremerkede statlige midler. De statlige midlene bevilges etter årlige søknader til Helsedirektoratet. Midlene er dels øremerket til forskning, spesielle prosjekter, klinisk veiledning i spesialistutdanning, veiledning av tannlege- og tannpleierstudenter i grunnutdanningen, rådgivende og kompetansehevende funksjoner samt bidrag til grunnfinansiering av kompetansesenteret.

Personalressurser

Personalet er TkNN sin viktigste ressurs. Ved årets utgang var det i alt 61 personer fast ansatte på TkNN, og disse utførte i sum 53,1 årsverk. I tillegg kommer vikarierende personell og personell ansatte i tidsbegrensete stillinger, totalt 6,72 stillinger.

Ved klinikken på Finnsnes er spesialisten i kjeveortopedi ambulerende, i totalt 0,25 % stilling, mens øvrige ansatte, tannpleier og tannhelsesekretær er fast ansatte på klinikken. I 2018 har det i tillegg vært kjeveortopedier fra TkNN som i perioder, i løpet av året, ambulert til klinikken i Finnsnes. I tillegg kommer 8 spesialistkandidater i utdanning på TkNN/IKO.

Antall årsverk / faste stillinger på TkNN			
Pr 31.12.18			
Område:	Antall faste ansatte:	Faste årsverk:	Vikarer/ tidsbegrensete årsverk:
Administrasjon	6	5,2	
Spesialister	15	13,2	2,3
Tannleger	4	2,5	3,42
Operasjonssykepleier	1	0,5	
Radiograf	1	0,5	
Psykolog	1	1	
Tannpleier	7	6	1
Tannhelsesekretær	24	22,2	
Tannhelseassistent	2	2	
Totalt fast ansatte/årsverk TkNN pr. 31.12.18	61	53,1	6,72
Derav årsverk:			
Forskning	12	5,25	2,02
Veiledning spesialistutdanning	3	0,8	1,3
Veiledning grunnutdanning	5	1,1	
TOO	4	2,5	1
Avd. Finnsnes pr. 31.12.18			
Spesialist	0	0	0,25
Tannpleier	1	1	
Tannhelsesekretær	1	1	
Totalt fast ansatte/årsverk pr. 31.12.18	2	2	0,25

Tilkommer spesialistkandidater i Multidisiplinær odontologi og pedodonti.

4. HELSE-, MILJØ- OG SIKKERHETSARBEID

Sykefravær

Sykefraværet på TkNN har variert over tid og fra år til år. Sykefravær er høyest blant kvinner.

Det jobbes kontinuerlig med å finne årsaken til og tiltak for å redusere det høye sykefraværet fra, blant tannhelsesekretærer på TkNN.

Tabellen under viser sykefravær i gjennomsnitt for årene 2011 – 2018.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1 kvartal	8,9	8,3	8,3	11,0	12,4	9,8	8,3	11,8
2 kvartal	8,7	5,2	9,4	13,6	8,5	8,3	10,1	7,5
3 kvartal	3,5	7,3	3,9	9,8	10,1	11,0	8,6	9,7
4 kvartal	3,1	5,4	7,0	8,1	8,9	11,3	9,1	13,3
Gj.snitt for hele året	6,1	6,5	7,3	11,6	10,0	10,1	9,0	10,8

Det er først og fremst langtidsfraværet som også i 2018 er fortsatt høy. Korttidsfraværet har gjennom årene holdt seg på et lav og stabil nivå.

HMS- arbeid

I 2018 har de ansatte og ledelsen på TkNN jobbet med resultatene fra arbeidsmiljø-kartleggingen *10- faktor*. Det ble arrangert en *HMS-dag* i midten av desember som resulterte i at det ble laget en tiltaksplan.

Ledelsen har etter det jobbet videre med å lage ny strategiplan for virksomheten for perioden 2020 – 2023.

Strategiarbeidet er en kontinuerlig prosess hvor behov for nye og mer effektive rutiner stadig er i fokus.

En forutsetning for en god gjennomføring og oppfølging av nye rutiner og prosedyrer er full bemanning, stabilitet og ikke minst kontinuitet i bemanningen. Dette har ikke helt vært på plass i de årene kompetansesenteret har fungert. TkNN mangler fortsatt spesialister i noen stillinger. I løpet av de kommende 2 - 3 årene vil spesialistkandidater i utdanning i Oslo og Bergen komme tilbake til Tromsø og bli ansatte som spesialister på TkNN, noe som vil bidra positivt til stabiliteten på klinikken.

5. PROFILERING AV TKNN

Hjemmesiden til Troms fylkeskommune www.tromsfylke.no

TkNN er en del av Troms fylkeskommune og er dermed profilert på internettsiden til Troms fylkeskommune under snarveien “Tannklinikker” og “Din klinikk”. Her finner den enkelte kontaktopplysninger om TkNN.

TkNN sin egen hjemmeside www.TkNN.no

TkNN opprettet egen nettside i 2006. Hjemmesiden ble i stor grad til for at spesialistmiljøet i Nordland og Finnmark skulle finne informasjon om utviklingen av TkNN. Øvrige målgrupper er annet tannhelsepersonell i Nord-Norge, og sist men ikke minst, publikum for øvrig.

6. KOMPETANSEHEVING OG ETTERUTDANNING

Intern kompetanseheving

Troms fylkeskommune (TFK) har som målsetning at medarbeiderne skal utnytte og utvikle sin kompetanse gjennom planlagt satsing på kompetansebygging og gjennom medarbeidernes egeninnsats. Alle yrkesgrupper skal sikres muligheter til opplæring og personlig utvikling.

Ekstern faglig aktivitet inkludert kursvirksomhet:

Tabellen: antall dager intern/ekstern kursvirksomhet for ansatte på TkNN i 2018

Tabellen viser antall dager intern/ekstern kursvirksomhet for medarbeiderne ved TkNN i 2018

Stilling	Antall dager kurs/ kompetanseheving/hospitering	Dager brukt i snitt pr. årsverk i 2018
Tannleger	198	12,6
Tannpleiere	41	6,8
Tannhelsesekretærer	79	3,3
Psykologer	2	2
Sykepleier/Radiograf	4	2
Totalt	324	

Felles fagdager og HMS-dager inngår i tabellen. Deltakelse ved kongresser koblet til presentasjon av forskningsprosjekter er ikke inkludert.

Foredrag for ansatte i DOT eller øvrig helsetjeneste i 2018

Fagområde	Type info	Innhold	Deltakere
Kjeveortopedi			
M Schultz	Foredrag	JIA pas, skinnebehandling	Spes kand, Spesialister
S Hadler- Olsen	Foredrag	Kjeveort og periodonti	Spes kandidater
	Foredrag	Kjeveort og kirurgi	Spes kandidater
	Foredrag	Retinerte hjørnetenner	Spes kandidater
	Foredrag	Forskningsprosjekt	Fagdag TkNN
Odontofobi/TOO			
S Sundsfjord	Foredrag	Samtalemetodikk	Tannlegestudenter
	Foredrag	Emosjonell kompetanse	Tannlegestudenter
	Foredrag	EQ	Tannlegestudenter
	Foredrag	TOO-prosjektet	Tannlegestudenter
E Pettersen	Foredrag	TOO-prosjektet	Tannlegestudenter
Oral Kirurgi			
T Brox	Foredrag	Lystgassbeh for tannleger	DOT, Troms fylke
	Foredrag	Bruk av antibiotika	DOT, Tromsø
	Foredrag	Cancer, rekonstruksjon	DOT, Alta, Finnmark
P Frid	Foredrag	Leukoplakier, Lichen, Afte	Leger på Hud, UNN
	Foredrag	Oral/kjevekirurgi UNN/TkNN	NFOKOM, Geilo
	Foredrag	Implantabehandling	Tannl, spes, tanntekn.
	Foredrag	Oral medisin	DOT, Tromsø
	Foredrag	PhD-prosjekt	Fagdag, TkNN
	Foredrag	Oral Økologi, lokalanestesi	Tannlegestudenter
	Foredrag	Oral medisin, steril oppdekk.	DOT, Harstad
R Finnset	Foredrag	Hygiene	Tannlegestudenter
Pedodonti			
J Halbig	Foredrag	JIA pas, skinnebehandling	Spes kandidater, spesialister
	Foredrag/paneldebatt	Tannvernseminar	Barnehuset, DOT
	Foredrag	Barn med spes diagnoser	DOT, Nord Troms
	Foredrag	NorJIA studien	ROK nasjonalt
	Foredrag	NorJIA studien	Fagdag TkNN
	Foredrag	Barn med PUH, tilvenning og munnmotorikk	Leger og fysioterapeuter på UNN
	Foredrag	JIA	Spes kandidater og veileder ped nasjonalt
	Foredrag	Oral Anatomi	Tannpleierstudenter
E Lindgren	Foredrag	Foredrag MIH	Troms tannpleierforening
	Seminar	Rettsodontol erklæring	Alle barnehus i Norge
C Ullbro	Uke kurs	Lystgassbeh for tannleger	Tannleger i DOT, Troms fylke
Periodonti			
N H Melin	Kurs	Diagnostikk o terapiplanlegging	Tannleger og tannpleier i Finnmark
R Håkstad	Kurs	Periodontal instrumentering	Tannleger og tannpleier fra finnmark
	Kurs	Ikke kirurgisk periobeh	Tannpleier DOT Troms
	Kurs	Periodontal instrumentering	Tannpleierutdanningen

Hospitering/Prekvalifisering ved TkNN

TkNN har et særskilt ansvar for etterutdanning og videreutdanning av tannhelsepersonell i regionen. I løpet av 2018 har TkNN hatt tannleger, tannpleiere og tannhelsesekretærer på hospitering. Det er spesielt avdelingene oral kirurgi, pedodonti, protetikk og periodonti som har tatt imot hospitanter.

En av utfordringene er å rekruttere spesialister og forskere som ønsker å bli i Nord-Norge. TkNN ønsker å legge til rette for unge ambisjuse tannleger fra Nord-Norge som ønsker spesialisering. Dette gjennom å tilby prekvalifisering i det fagområde de er interessert i. I 2018 har TkNN hatt 4 allmenntannleger til prekvalifisering, tilsatt i hel- og deltids stillinger i fagområdene oral kirurgi og protetikk.

7. KLINISK VIRKSOMHET VED TKNN

7.1 Henvisninger og ventelister

Totalt mottok TkNN 2598 henvisninger i 2018, mot 2861 henvisninger i 2017, en minskning med 263 henvisninger.

Kjeveortopedisk avdeling i Tromsø har mottatt 374 henvisninger i 2018 mot 593 henvisninger i 2017, en nedgang mot foregående år.

Tabell 2a: Henvisninger til TkNN Tromsø i 2018 fordelt etter hvem som har henvist									
Fagområde	Hvem har henvist?								SUM
	Offentlig tannlege/ tannpl.	Privat tannlege/ tannpl.	UTK*	TkNN	Spesialist-kand. TkNN	Privat spesialist	UNN**	Andre***	
Pedodonti	227		15	43	1	21	28	1	336
Protetikk	105	32	12	62	4	1	7	4	227
Periodonti	64	82	4	7	3	0	0	1	161
Oral kirurgi	451	325	23	86	22	28	33	42	1010
Radiologi	25	5	7	123	9	4	8		181
Endodonti	28		2	9					39
Kjeveortopedi Tromsø	291	11	24	21	8	15	2	2	374
Multidisiplinær Odontologi	113	43	3	9	2	4	4	2	180
Odontofobi (TOO)	17	19	1	4	0	0	7	42	90
Totalt multidisiplinær odontologi / odontofobi/annet	130	62	4	13	2	4	11	44	270
Sum TkNN avd Tromsø	1321	517	91	364	49	73	89	94	2598
Sum eksklusive kj.ort	1030	506	67	343	41	58	87	92	2224
Alle område 2017	1424	586	139	353	80	84	114	81	2861
Sum eksklusive kj.ort	964	572	81	322	74	67	112	76	2268

* Universitetstannklinikken, ** Universitetssykehuset Nord-Norge, *** Herunder Andre helsetjenester, pasient har ringt selv

Tabell 2b: Henvisninger til TkNN i 2018 fordelt etter geografisk område

Fagområde	Tromsø	Distrikt i Troms	Finnmark	Nordland	Andre	SUM
Pedodonti	176	128	18	13	1	336
Protetikk	139	65	10	8	5	227
Periodonti	93	25	39	1	3	161
Oral kirurgi	437	365	126	56	26	1010
Radiologi	87	58	25	8	3	181
Endodonti	23	14	2		0	39
Kjeveortopedi Tromsø	241	116	9	5	3	374
Klinisk odontologi	92	73	10	5	0	180
Sykehustannpleie / odontofobi/annet	62	20	2	5	1	90
Sum TkNN avd Tromsø	1350	864	241	101	42	2598
Sum eksklusive kj.ort.	1109	748	232	96	39	2224
Alle områder 2017	1672	837	226	104	22	2861
Sum eksklusive kj.ort.	1306	643	202	101	16	2268

Tabell 2a og b viser en reduksjon i antall henvisninger til TkNN i 2018 jfr. med tallene for 2017. Antall henvisninger til de fleste fagområdene på TkNN fra Nordland og Finnmark er fortsatt lav, noe som kan forklares med avstand til Tromsø, men i løpet av de siste årene har vi sett en økning av antallet henvisninger til oral kirurgi/oral medisin. Årsaken er sannsynligvis mangel på oralkirurger i Finnmark.

Når det gjelder den geografiske fordelingen av henvisningene står Tromsø by for 52 % av henvisningene (tabell 2b).

Tabell 3: Ventelister pr 31.12.18

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Endodonti								
Pedodonti	69	99	76	71	104	106	114	94
Protetikk	113	97	100	107	59	115	120	108
Periodonti	274	29	128	107	133	207	225	188
Oral kirurgi	222	315	323	460	119	218	253	413
Multidisiplinær odontologi*	10	10	10	25	45	10		0
Odontofobi (TOO)								53
Kjeveortopedi Tromsø*	444	412	526	359	70	10	87	272
Sum TkNN Tromsø	1132	962	1163	1129	530	666	799	1128
Kjeveortopedi Finnsnes	345	303	352	323	325	286	281	178

*Pasienter fra andre fagområder

Ved utgangen av året sto det totalt 1128 personer på venteliste for behandling mot 799 i 2017

7.2 Pasientbehandling og konsultasjoner

Minst halvparten av spesialistenes tid skal benyttes til klinisk virksomhet, dvs. konsultasjoner, behandlingsplanlegging og behandling av pasienter. Konsultasjoner er en viktig del av

virksomheten ved en spesialistklinikk. Spesialisten skal kun gjøre den del av behandlingen som ikke kan gjøres av allmenntannlege. De seneste årene har antallet henvisninger av voksne pasienter fritt klientell økt i forhold til voksne betalende pasienter. Det er ikke alltid pasienter har behov for odontologisk spisskompetanse, men pasienter som av medisinske eller psykiatriske årsaker har blitt henvist til kompetansesenteret.

Tabell 4, totalt antall personer som har vært til behandling eller konsultasjon på TkNN

TkNN	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018***
Kjeveortopedi Tromsø	2197	1889	1809	1750	1498	1259	1472	1182
Periodonti	532	724	842	705	837	748	715	607
Protetikk	488	434	631	926	885	808	643	653
Oral kirurgi	909	986	957	871	1216	1141	1223	1030
Pedodonti	462	365	437	502	445	494	586	577
Radiologi	248	335	475	519	633	671	642	515
Klinisk od./Odontofobi-TOO/Annet**	173	183	176	300	180	218	190	132
Multidisiplinær odontologi inkl. spes. utd.*	167	242	269	55	42	74	73	186
Endodonti, start 5.11.18						94	44	25
Sum avd Tromsø	5 176	5 158	5 596	5 628	5 736	5 507	5588	4907
Kjeveortopedi Storslett				64	101	65	81	55
Kjeveortopedi Finnsnes	1091	816	796	540	557	687	734	315
Sum TkNN	6 267	5 974	6 392	6 168	6 394	6 259	6403	5277

* 2018 Tall for Multidisiplinær odontologi inkl spes. utd.

** Tall for TOO prosjektet fra 2018

*** Tall pr fagområde fra 2018, ikke for hver enkelt behandler som tidligere

Tabell 4 viser at 4907 personer var til behandling eller konsultasjon på TkNN avd. Tromsø, og 315 personer til behandling eller konsultasjon på TkNN avd. Finnsnes. I tillegg fikk 55 personer behandling av ambulerende kjeveortoped ved klinikken i Storslett. Totalt fikk 5277 personer behandling ved TkNN i 2018.

Fordelingen på fagområdene er spesifisert i tabell 4.

Tabellen viser på en reduksjon i antall pasienter som vært til behandling eller konsultasjon på TkNN. Årsaken til dette er variasjon i stillingsinnhold med permisjoner eller andre arbeidsoppgaver enn pasientbehandling samt at pasientene i år er registrert i statistikken per fagområde og ikke som tidligere per behandler.

7.3 Tverrfaglig virksomhet og spesialgrupper

Det er ofte de vanskeligste pasienttilfellene som henvises til et kompetansemiljø som TkNN. Kasusdiskusjoner med ulike spesialister til stede er derfor nødvendig i mange av tilfellene. Det er ukentlige terapimøter hvor ansatte både fra TkNN og IKO deltar. I tillegg deltar alle spesialistkandidater på TkNN og kandidatene i multidisiplinær odontologi også fra hjemmeklinikkene via AV-utstyr. Kvaliteten på vurderingen av kompliserte kasus øker når ulike spesialiteter involveres og helhetsperspektivet ivaretas bedre. Dette er en nødvendig og viktig del av aktiviteten ved et kompetansesenter som skal ivareta tverrfagligheten.

Som nevnt tidligere har andelen voksne betalende pasienter minsket de siste årene mens antall voksne pasienter, fritt klientell, har økt.

Mange ganger får TkNN det siste behandlingsansvar når andre klinikker av ulike grunner ikke har gjennomført eller mislyktes i sin behandling av pasienten.

7.4 Kjeveortopedi

TkNN med hovedavdelingen i Tromsø dekker Tromsø og Nord-Troms tannhelsedistrikt, samt Storsteinnes tannklinikk i Midt-Troms. Kjeveortopedisk klinikk på Finnsnes, som er en filial av TkNN, dekker resten av Midt-Troms tannhelsedistrikt. Her jobber ambulerende kjeveortoped i deltidstillinger, men TkNN mangler fortsatt kjeveortopeder for å dekke en full stilling.

Det har vært vanskelig å rekruttere kjeveortoped i fast stilling til Finnsnes og ambulerende kjeveortopeder dekker ikke hele behovet.

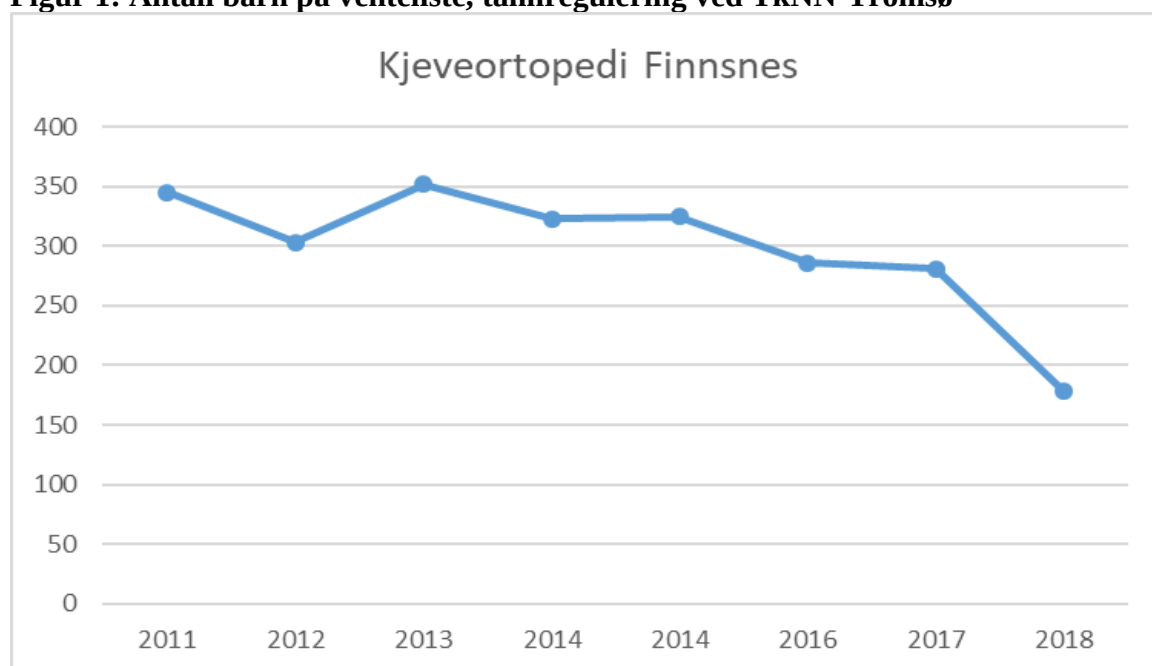
En del pasienter velger å reise til Tromsø for behandling pga lange ventetider på Finnsnes. Fire kjeveortopeder jobber i hel- og deltidstillinger på TkNN, noen kun med pasientbehandling, andre også med forskning og veiledning av spesialistkandidater.

En kjeveortoped ved avdelingen har i tillegg veiledet på grunnutdanningen samt gitt foredrag til ulike grupper tannhelsepersonell.

I Troms fylke er det i tillegg til kjeveortopedene som er ansatt i den offentlige tannhelsetjenesten, to privatpraktiserende kjeveortopeder i Harstad og to privatpraktiserende kjeveortopeder i Tromsø by.

I 2016 ble det opprettet en ny tverrfaglig gruppe til pasienter som har behov for rehabilitering av bitt med hensyn til både periodonti, kjeveortopedi og protetik. Det ble i 2016 satt i system med jevnlig møter hvor spesialister fra de ulike fagområsene deltar.

Figur 1: Antall barn på venteliste, tannregulering ved TkNN-Tromsø

Antall barn på venteliste for regulering ved TkNN-Tromsø 31.12.18

Tabell 10A - behandlingsoversikt kjeveortopedi 2018 (inkl. spesialistkandidater)

Spesial- klinikker	Antall konsul- tasjoner	Antall retensjons- pasienter	Antall pas. under aktiv behandl. pr. 31.12.18	Antall pasienter påbegynt hos		Antall pasienter ferdigbehandlet hos	
				kjeveortoped		kjeveortoped	
				Prioritert	Voksne	Prioritert	Voksne
Privatpraksis Harstad	491	422	497	312	14	317	11
Privatpraksis Tromsø	507	493	796	317*		262*	
Sum TkNN Storslett	3	26	36	12	0	5	55
Sum TkNN Finnsnes	229	122	74	34		12	315
Sum TkNN Tromsø	553	842	399	121	8	217	13
Troms Fylke 2018	1 783	1 905	1 802	796	22	551	394

* Privat praksis har slått sammen tallene, prioritert/Voksne.

Tabell 10A gir en behandlingsoversikt for kjeveortopedien i hele fylket. 818 pasienter ble påbegynt behandling i 2018 og ved årsskiftet var 1802 pasienter under aktiv behandling på TkNN.

7.5 Periodonti

Spesialisten i periodonti har siden 2014 vært alene spesialist i fagområdet og har i tillegg til pasientbehandling og rådgivende funksjon i regionen et oppdrag som veileder i videreutdanningen på spesialistnivå for kandidatene i multidisiplinær odontologi.

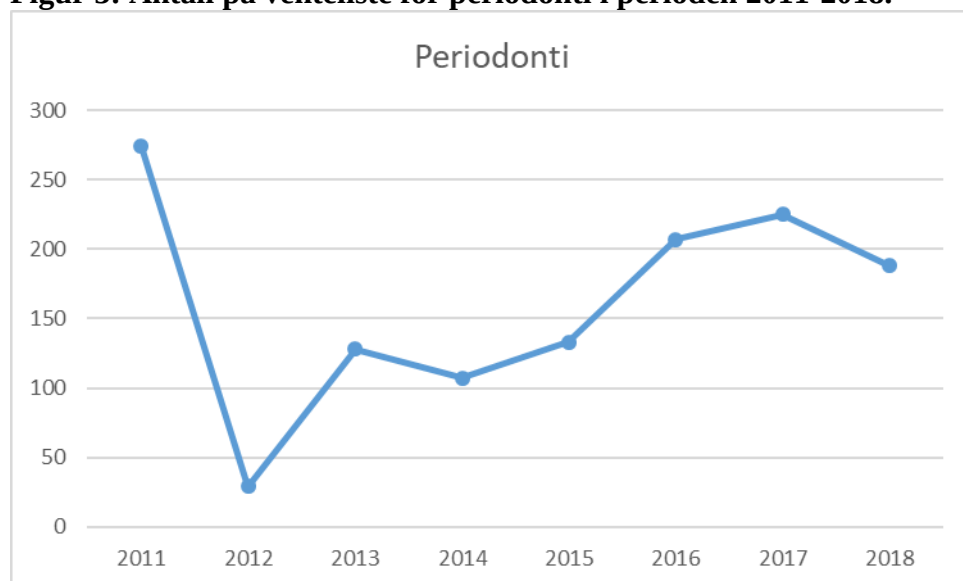
I september 2018 begynte imidlertid en ny spesialist i 40 % stilling noe som på sikt vil bidra til flere behandlede pasienter på avdelingen.

Team spesialist, tannhelsesekretær og tannpleier jobber delegert slik at tannpleierne tar et stort ansvar for første konsultasjonen samt kontroller og fjerner implantatkonstruksjoner.

Tannhelsesekretæren i sin tur fjerner suturer og setter anestesi på delegering.

For detaljert informasjon se figur under og tabeller med behandlingsoversikt (side 14).

Figur 3: Antall på venteliste for periodonti i perioden 2011-2018.

Behandlingsoversikt Periodonti 2018

	1. Antall pas. vært til konsultasjon*	2. Antall pas. under behandling	3. Antall pas. ferdig-behandlet	4. Antall pas. vært hos behandl. (1+2+3)
Gruppe a (0-18 år)	1	2	2	5
Gruppe b (psyk.utv.hem)		5	1	6
Gruppe c (eldre, syke..)	2	9	2	13
Gruppe d (19-20 år)		1		1
Gruppe e				
Voksne	29	461	92	582
Totalt 2018	32	478	97	607
Totalt 2017	34	557	124	715

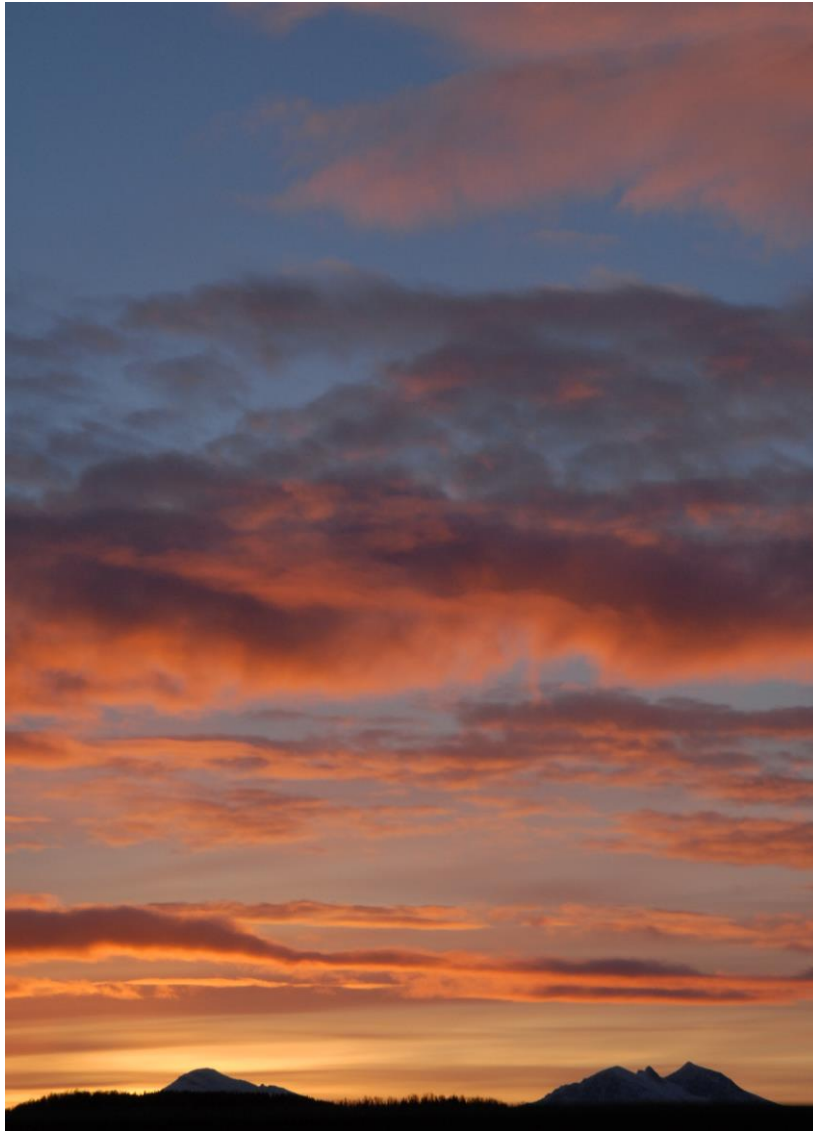
* pas som vært til konsultasjon på TkNN men som ikke har fått eller skal ha behandling

Geografisk fordeling periodonti

	1. Antall pas. har vært til konsultasjon*	2. Pasienter som er behandlet	3. Pasienter som er ferdig
Harstad	2	6	2
Midt Troms	7	68	9
Tromsø	16	260	55
Nord Troms	2	26	5
Nordland	1	7	
Finnmark	4	107	26
Svalbard, annet		4	
Totalt 2018	32	478	97

Type behandling periodonti

Type behandling	Antall personer som har fått behandling (dvs. under beh. + ferdigbehandlede)
Implantatbehandling	7
Implanttitt kirurgi	22
Implanttitt ikke kirurgi	22
Periodontitt ikke kirurgi	501
Periokirurgi	67
Mykvev kirurgi	5
Retraksjon	2
Tannpleier annet	1
Annet	27
Totalt 2018	654

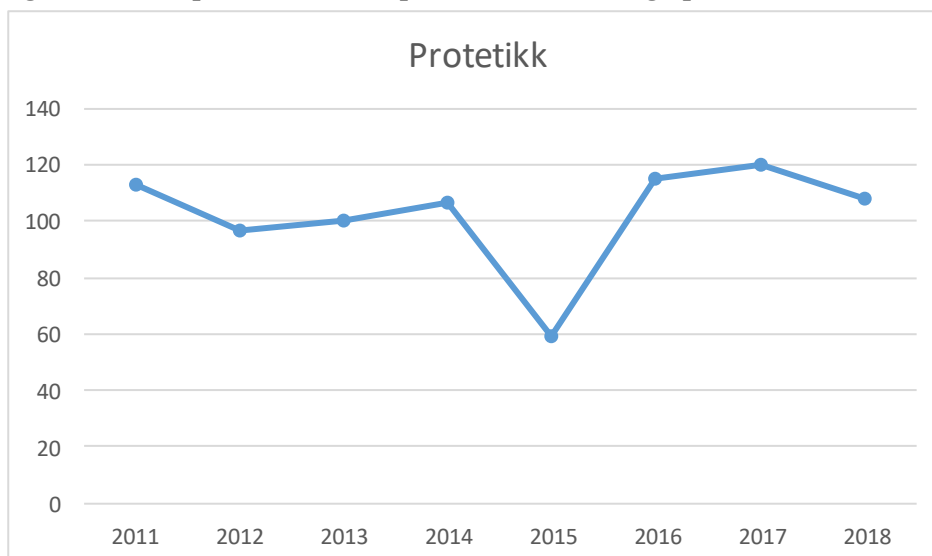
7.6 Protetikk

Fagområdet protetikk består av to spesialister i 100 % stilling, hvorav en i tillegg til pasientbehandling jobber med forskning og som veileder i videreutdanningen på spesialistnivå for kandidatene i multidisiplinær odontologi samt som veileder for tannlegestudenter i grunnutdanningen. Den andre spesialisten i 100 % stilling har godtgjent permisjon fra jobbet på TkNN for å dele av året jobbe med reindrift.

I tillegg er det to tannhelsesekretærer i heltids stillingen koblet til avdelingen. En allmenntannlege startet høsten 2018 spesialistutdanning i oral protetikk i Bergen men jobber to dager per uke med pasientbehandling under veiledning av spesialist på TkNN.

Fagområdet har i 2018 mottatt 227 henvisninger mot 225 året før (jfr. tabell 2a). Gjennomsnittlig ventetid ligger 12-14 måneder. Pasienter som er henvist internt på TkNN prioriteres. Pasienter med akutte behov får time innen 2 uker.

Figur 4: Antall på venteliste for protetisk behandling i perioden 2011 - 2018:

Behandlingsoversikt protetikk

	1. Antall pas. vært til konsultasjon*	2. Antall pas. under behandling	3. Antall pas. ferdigbehandlet	4. Antall pas. vært hos behandl. (1+2+3)
Gruppe a (0-18 år)	4	4	7	15
Gruppe b (psyk.utv.hem)	0	1	1	2
Gruppe c (eldre, syke)	17	4	19	40
Gruppe d (19-20 år)	11	5	18	34
Gruppe e	3	2	5	10
Voksne	73	46	145	264
Totalt 2018	108	62	195	365
Totalt 2017	73	316	254	643

* pas som vært til konsultasjon på TkNN men som ikke har fått eller skal ha behandling

Geografisk fordeling protetikk

	1. Antall pas. vært til konsultasjon*	2 Pasienter som er behandlet	3 Pasienter som er ferdig
Harstad	9	2	11
Midt Troms	18	8	19
Tromsø	57	42	138
Nord Troms	7	5	6
Nordland	4	0	4
Finnmark	12	5	16
Svalbard	1	0	1
Totalt 2018	108	62	195

* pas til konsultasjon på TkNN men som ikke har fått eller skal ha behandling

Type behandling protetik

Type behandling	Antall personer som har fått behandling (dvs. under beh. + ferdigbehandlede)
Avtagbar protetik	46
Etterkontroll	89
Fast protetik	91
Implantat	104
Totalt 2018	330

7.7 Pedodonti

Avdelingen for pedodonti består av tre spesialister i faste stillinger, en tannpleier og tre tannhelsesekretærer i heltidsstillinger. En av spesialistene ambulerer i 50 % til Harstad. En av de tre spesialistene har en delstilling (10 %) i sykehusprosjektet på UNN hvor det etablerte samarbeidet med barneavdelingen utvikles videre.

En av de tre spesialistene er klinisk veileder for spesialistutdanningen i pedodonti. Hun deltar også i de øvrige oppgavene på klinikken som pasientbehandling, narkosebehandling på UNN samt i samarbeidet med Statens Barnehus, se under.

Ytterligere en spesialist er ansatt på avdelingen. Dette i en 10 % bi-stilling på TkNN med hovedarbeidsgiver IKO, UiT. Bi-stillingen er knyttet til veiledning av tannlegestudenter, et samarbeid mellom TkNN UTK og IKO.

I januar 2017 startet en spesialistkandidat spesialisert utdanning i pedodonti på TkNN.

Avdelingen samarbeider også med BUP og barnevernet. Det er etablert faste rutiner for narkosebehandling og ukentlige «runder» ved barneavdelingen på UNN, et samarbeid som fungerer veldig bra.

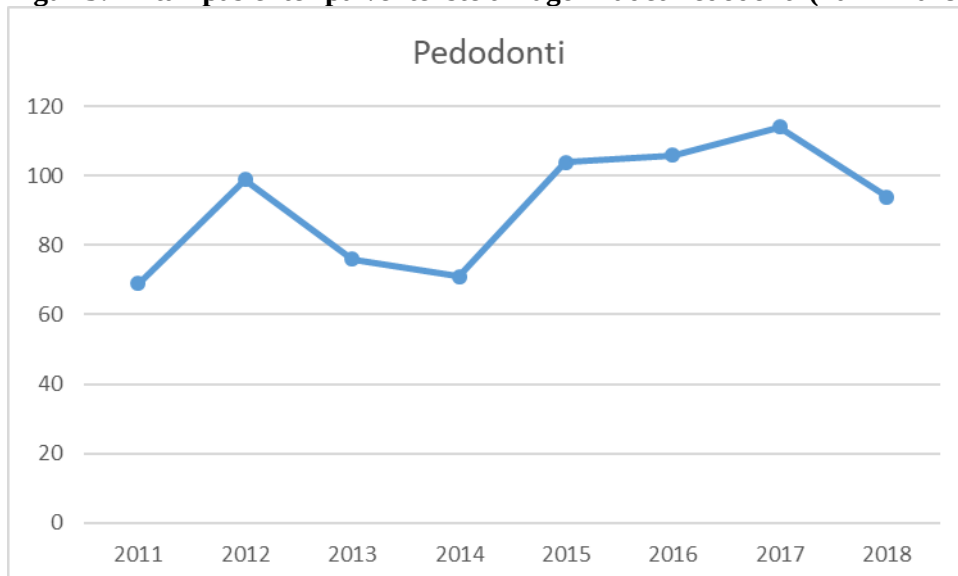
Høsten 2016 etablerte avdelingen et samarbeid med Statens Barnehus som har fortsatt i 2017 og 2018. Det arbeides med nasjonale retningslinjer for rettsmedisinsk undersøkelse.

JIA (juvenil idiopatisk artritt) - gruppen

Fra 2006 har det vært et samarbeid om pasienter med JIA (barneleddgikt), mellom barneleger på UNN og barnetannleger på TkNN. I 2010 ble det dannet en gruppe bestående av pediater, pedodontist, oralkirurg og kjeveortoped for å gi barn med barneleddgikt en helhetlig oppfølging. JIA-gruppen møtes ca. 4 ganger i året. Fra 2011 blir alle barn med JIA henvist til TkNN for vurdering av kjeveledd og kjevevekst. Her blir pasientene undersøkt av pedodontist og ved behov i felleskonsultasjon med oralkirurg og kjeveortoped.

Et av TkNN sine aktuelle forskningsprosjekter er et samarbeidsprosjekt mellom TkNN/UNN, UiB/Haukeland sykehus og TkMN/St. Olavs hospital om kjeveleddsartritt, oral helse og livskvalitet hos pasienter med JIA. TkNN bidrar der med undersøkelse av både studiepasienter og friske kontrollpasienter.

Figur 5: Antall pasienter på venteliste til fagområdet Pedodonti (2011– 2018):

Antall pasienter på venteliste for behandling 31/12-18 var 94.

Stipulert ventetid for henholdsvis prioritet 1 er 0-3 måneder, prioritet 2 er 6-12 måneder og prioritet 3 er 12-18 måneder.

Behandlingsoversikt pedodonti

	1. Antall pas. vært til konsultasjon*	2. Antall pas. under behandling	3. Antall pas. ferdig-behandlet	4. Antall pas. vært hos behandl. (1+2+3)
Gruppe a (0-18år)	123	142	312	577
Totalt 2018	123	142	312	577
Totalt 2017	127	125	242	494

* pasienter som har vært til konsultasjon på TkNN men som ikke har fått eller skal ha behandling

Geografisk fordeling pedodonti

	1. Antall pas. har vært til konsultasjon*	2. Antall pas. under behandling	3. Antall pas. ferdig-behandlet
Harstad	17	56	63
Midt Troms	24	1	42
Tromsø	56	70	178
Nord Troms	7	4	13
Nordland	8	9	4
Finnmark	10	2	11
Annet	1	0	1
Totalt 2018	123	142	312

Type behandling pedodonti

Type behandling	Antall personer som har fått behandling (dvs. under behandling + ferdig behandlede)
Tilvenning	166
Premedisinering	43
Narkose	39
Fellesnarkose	16
Profylakse	175
Lystgass	89
Samarbeid med psykolog	3
Kirurgi	59
Runden på UNN	23
Intersept kjeveortopedi	15
Totalt 2018*	613

*en pasient kan ha fått flere typer behandling

7.8 Oral kirurgi og oral medisin

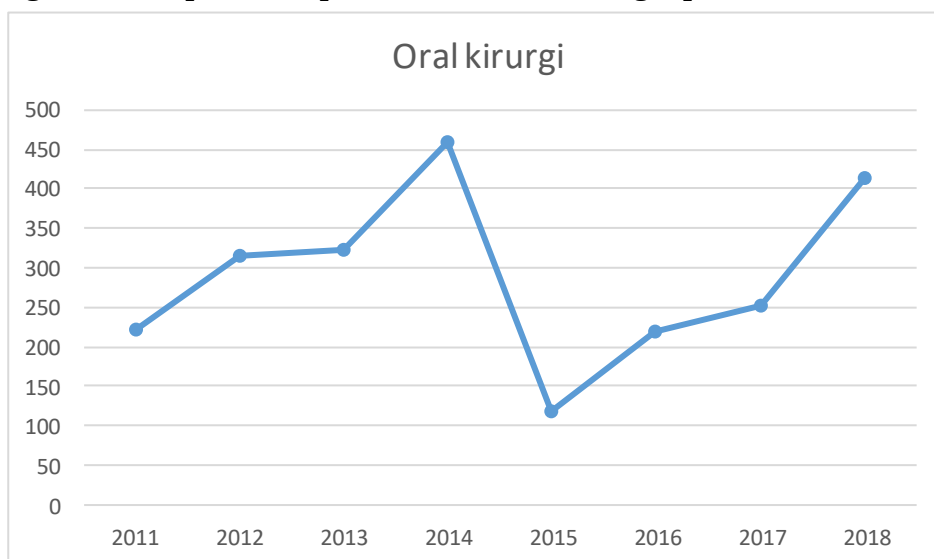
To oralkirurger er ansatt ved fagområde for Oral kirurgi og Oral medisin. Begge jobber i deltidstillinger ved Tannhelsetjenestens kompetansesenter for Nord-Norge (TKNN) og Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) i stillingsprosent 80:40 (TKNN:UNN). Ordningen inkluderer en beredskapsvakt på UNN.

I tillegg har avdelingen deler av året hatt prekvalifiseringstannleger i deltidstillinger på avdelingen.

En av spesialistene tar også en PhD-utdanning som en del av stillingen ved TKNN / Institutt for klinisk medisin (IKM). Det er ved avdelingen vært cirka 1030 pasienter til konsultasjon eller behandling år 2018, dvs en reduksjon med cirka 200 pasienter fra året før. Årsaken skyldes sannsynligvis tap av prekvalifiseringstannlege tidlig år 2018 og som ikke ble erstattet med ny tannlege før høsten 2018. I tillegg ble tallene til statistikk endret for 2018 hvor pasientene nå blir telt per fagområde istedenfor pr behandler som tidligere.

Ventetid er nå lenger enn tidligere (413 på liste); prio 3mndr, prio 18 mndr, prio 3 24 mndr. Per idag har fagområdet to spesialistkandidater ved Universitetet i Oslo (UiO) med bindingstid til Troms fylke. Det er ønskelig at disse kandidater gjør sitt 4. studieår ved TKNN/UNN. Det jobbes forøvrig med oppstart av full spesialistutdanning i fagområdet ved TKNN/UNN/IKO i Tromsø, samt utvidet stilling ved UNN slik at 3-4 oralkirurger, kan gå i en fast turnus mellom TKNN, UNN, IKO.

Fig. 6: Antall pasienter på venteliste oral kirurgi i perioden 2011 - 2018:

Antall pasienter på venteliste for behandling 31/12-18 var 413

Stipulert ventetid for henholdsvis prioritet 1 er 1 måned, prioritet 2 er inntil 18 måneder og prioritet 3 er 12 – 24 måneder.

Behandlingsoversikt oral kirurgi

	1. Antall pas. vært til konsultasjon*	2. Antall pas. under behandling	3. Antall pas. ferdig-behandlet	4. Antall pas. vært hos behandl. (1+2+3)
Gruppe a (0-18 år)	23	14	81	118
Gruppe b (psyk.utv.hem)	2	0	6	8
Gruppe c (eldre, syke..)	6	10	43	59
Gruppe d (19-20 år)	6	10	41	57
Gruppe e	1	4	4	9
Voksne	176	122	481	779
Totalt 2018	214	160	656	1030
Totalt 2017	209	181	832	1222

* pasienter som har vært til konsultasjon på TkNN men som ikke har fått eller skal ha behandling

Geografisk fordeling oral kirurgi

	1. Antall pas. har vært til konsultasjon*	Pasienter som er behandlet (2+3)	3 Pasienter som er ferdigbehandlet
Harstad	6	16	54
Midt Troms	45	28	109
Tromsø	113	80	330
Nord Troms	12	13	43
Nordland	13	10	36
Finnmark	22	11	69
Svalbard	1	0	9
Andre	2	2	6
Totalt 2018	214	160	656

* pas som har vært til konsultasjon på TkNN men som ikke har fått eller skal ha behandling

Type behandling oral kirurgi

Type behandling	Antall personer som har fått behandling (dvs. under beh. + ferdigbehandlede)
Bisfosfonat	2
Bløtvevsinngrep - biopsi	102
Botox	43
Cystectomioppfølging	0
Cystektomier	15
Drenasje abscess	1
Eksplorativ oppklapping	11
Fjerne IMF	0
Frilegging retinert tann	13
Hemiseksjon	0
Implantater(=pasienter)	151
Infeksjon	6
JIA utredning og behandling	25
Kjevebenrekonstruksjon	7
Konsultasjon UNN	5
Kortison kjeveledd	44
Oralmedisin	40
Ortognatutredning	60
Periimplantitt-behandling	5
Preprotetisk kirurgi	2
Retinerte tenner	312
Rotspissamputasjoner	22
Sanering UNN	2
Sinuslift	9
Sinuslukking	5
Smerteutredning	20
Snorkeskinne	4
Softlaserbehandling	4
TMD (kjeveledd + myalgi)	119
Transplant. av tenner	7
Traume - tannskade	9
Tungebånd-/frenulumsplastikk	2
Totalt 2018*	1040

7.9 Multidiplinær odontologi/odontofobi (TOO)

Spesialtannlege i deltid stilling innen multidiplinær odontologi har i 2018 fungert som klinisk leder for videreutdanningen på spesialistnivå i multidiplinær odontologi.

TOO (tortur, overgrep og odontofobi) teamet har i løpet av årene prosjektet har fungert hatt utskifting av ansatte, både tannleger og psykologer. I 2018 ble det rekruttert en ny psykolog, en tannlege- og en tannpleier til prosjektet. Flere av de i ordinær stilling var i permisjon. Selv om de nyansatte jobbet aktiv med å drive prosjektet videre har det vært utfordringer i forhold til behov for utdanning og kontinuitet av prosjektet.

Behandlingsoversikt multidiplinær odontologi:

	1. Antall pas. vært til konsultasjon*	2. Antall pas. under behandling	3. Antall pas. ferdig-behandlet	4. Antall pas. vært hos behandl. (1+2+3)
Gruppe a (0-18 år)	4	1	2	7
Gruppe b (psyk.utv.hem)	2	2	0	4
Gruppe c (eldre, syke..)	17	7	1	25
Gruppe d (19-20 år)	2	2	1	5
Gruppe e	3	1	1	5
Voksne	46	72	22	140
Totalt 2018	74	85	27	186

* pasienter som har vært til konsultasjon på TkNN men som ikke har fått eller skal ha behandling

** Totalt sum 2017, tall slått sammen med odontofobi (TOO)

Geografisk fordeling multidiplinær odontologi:

	Antall pas. har vært til konsultasjon* og behandling (1+2+3)
Harstad	15
Midt Troms	24
Tromsø	114
Nord Troms	12
Nordland	3
Finnmark	18
Svalbard	0
Totalt 2018	186

* pas som har vært til konsultasjon på TkNN men som ikke har fått eller skal ha behandling

Type behandling multidiplinær odontologi

Type behandling	Antall personer som har fått behandling (dvs. under beh. + ferdigbehandlede)
Annet	0
Bittfysiologi	2
Endo	37
Konserverende	5
Lystgass	4
Narkose	1
Perio	40
Protetikk	39
Totalt 2018*	128

*en pasient kan ha fått flere behandlinger

7.10 Kjeve- og ansiktsradiologi

TkNN har kjeve- og ansiktsradiolog ansatt i 20 % stilling. Radiologen er faglig ansvarlig for TkNNs CBCT-virksomhet, tar imot henvisninger for "second opinion"-vurdering av ulike typer radiologiske undersøkelser og bistår med relevant rådgivning overfor tannhelsepersonell og annet helsepersonell. Arbeidet utføres i hovedsak telemedisinsk fra Oslo, men også med tilstedeværelse i Tromsø noen dager i året, i 2018 fire dager i hhv. mars, juni, oktober og desember. Radiologen har regelmessige demonstrasjoner for henvisende tannlegespesialister og tannleger ved TkNN, både via videokonferanse og på TkNN. Radiologen deltar også i tverrfaglig gruppe for pasienter med barneleddgikt og bistår ved behov med intern opplæring i strålevern og for spesialistkandidater. Samarbeid med Universitetstannklinikken via henviste pasienter.

Oversikt over undersøkelser i kjeve- og ansiktsradiologi:

	1. Antall undersøkelser utført etter henvisning	2. Antall røntgenopptak foretatt av radiograf for spesialister på TkNN	Sum røntgenopptak (1+2)
Gruppe a (0-18 år)	8	117	125
Gruppe b (psyk.utv.hem)		1	1
Gruppe c (eldre, syke..)		25	25
Gruppe d (19-20 år)	1	24	25
Gruppe e		7	7
Voksne	16	316	332
Totalt 2018	25	490	515

Geografisk fordeling:

	1. Antall undersøkelser utført etter henvisning	2. Antall røntgenopptak foretatt av radiograf for spesialister på TkNN	Sum røntgenopptak (1+2)
Tromsø	16	230	246
Distrikt i Troms	7	145	152
Nordland	1	33	34
Finnmark	1	72	73
Andre		10	10
Totalt 2018	25	490	515

Type undersøkelser:

Type røntgenopptak	1. Antall undersøkelser utført etter henvisning*	2. Antall røntgenopptak foretatt av radiograf for spesialister på TkNN	Sum røntgenopptak (1+2)
OPG	11	275	286
Ceph.	3	41	44
CT	11	112	123
Intraorale bilder		52	52
Frontal Ceph		8	8
Hånd		1	1
Second opinion radiolog			0
Peile		2	2
Totalt 2018	25	491	516

7.11 Endodonti

TkNN har ikke tidligere hatt klinisk spesialist ansatt i fagområdet.

Spesialistkandidat i endodonti ved spesialistutdanning ved UiO ble ferdig spesialist høsten 2018 og startet i begynnelsen av november som spesialist på TkNN.

Kandidatene i multidisiplinær odontologi får veiledning av en spesialist i endodonti (20 % bi-stilling på TkNN), ansatt med UiT som hovedarbeidsgiver.

Det har ikke blitt laget noen behandlingsoversikt for fagområde endodonti. Dette siden spesialist i endodonti vært ansatt så kort tid.

8. SPESIALISTUTDANNINGER VED TKNN

Spesialistutdanningene ved TkNN skjer i samarbeid med IKO, Universitetet i Tromsø. (UiT -Norges arktiske universitet) Det er universitetet som har det faglige ansvaret for utdanningene, men all klinisk virksomhet og mye av den daglige undervisningen skjer i regi av TkNN. Samarbeidet med IKO fungerer godt, og dette er en god modell for utdanning av spesialister i odontologi. Forutsetningen er at det kliniske miljøet som står bak hver spesialistutdanning har en viss størrelse og faglig tyngde.

Målsettingen er primært å utdanne spesialistkandidater til spesialister som ønsker å jobbe og bli i Nord-Norge, men også å bidra til å utdanne spesialister som ønsker å jobbe i andre områder i Norge.

Omfang klinisk praksistrening i 2018:

	Antall kandidater	Omfang klinisk praksistrening (%)	Fordeling klinisk praksistrening (%) på «hjemmeklinikk»
Område: Spesialistutdanning			
Kandidater, kjeveortopedi	4	60	-
Kandidater, multidisiplinær odontologi, kull 2	3	30	30
Kandidater, pedodonti, kull 2	1	60	-

8.1 Kjeveortopedi

Spesialistutdanningen i kjeveortopedi er som de øvrige spesialistutdanningene ved TkNN og IKO et 3-årig fulltidsstudium. IKO har det faglige ansvaret, og spesialister i kjeveortopedi ved TkNN, har ansvaret for den kliniske veiledningen.

Fire kandidater, kull 3 startet sin utdanning i august 2015 og ble ferdige spesialister med eksamen 16. august 2018. Ekstern sensor var Kari Birkeland.

Dagen ble avsluttet med en fest i universitetets samiske festlokale Ardna.

Bilde: bakre raden fra venstre: Mats Larsson, Tage Olsen, Anders Sjøgren
Fremre raden fra venstre: Anette Strindberg, Anna Grazyna Kasbekar, Lotte Punsvik, Sigurd Hadler-Olsen

8.2 Multidisiplinær odontologi (Klinisk odontologi)

Videreutdanningen på spesialistnivå i multidisiplinær odontologi (klinisk odontologi), ei prøveordningen på 6 år, ble formelt avsluttet 31. desember 2015. Oppdragsgiveren Helsedirektoratet (HOD) ønsket å forlenge prøveordningen med ytterligere et kull kandidater. Kull 3, tre kandidater, startet i august 2017.

8.3 Pedodonti

Spesialistutdanningen i pedodonti startet høsten 2011 med to kandidater som ble eksaminert i august 2014. I 2016 ble ytterligere en kandidat ferdig spesialist.

En ny kandidat startet spesialistutdanning i januar 2017.

Hoveddelen av den teoretiske utdanningen skjer i form av seminaruker i internatform, hvor spesialistkandidater og veiledere fra de tre odontologiske lærestedene, Oslo, Bergen og Tromsø deltar.

9. FORSKNING PÅ TKNN

9.1 Forskergruppen

Forskergruppen på TkNN består i dag av syv personer med fem heltidsstillinger og to på deltid (en i 25% og en på timebasis). To av de med heltidsstillinger er PhD kandidater, med støtte og veiledning fra TkNN, og sin akademiske kopling til IKO respektive ISM, institutt for Samfunnsmedisin. I sluttet av året ble det rekruttert og ansatt en ny forsker, se vedlegg 1a. Syv eksterne forskere er også tilknyttet forskergruppen; fra Tromsø, Oslo og internasjonalt fra Sheffield, Gøteborg og Pittsburgh (se vedlegg 1a).

I tillegg er det fem ansatte tannlege på TkNN, som får finansielt støtte med 50% forskertid for å gjennomføre sin forskerutdanning frem til en PhD. De har sin forskning, akademiske tilhørighet og veiledning fra UiT. For en mer detaljert beskrivelse av forskere og prosjekt, se vedlegg 1a og 1b.

Nasjonale og internasjonale kontakter:

Forskergruppa driver i dag prosjekt som gir mulighet til å analysere og presentere resultat ut fra et flertall ulike forskningsspørsmål. For å få ut mest mulig av alt materiell har det derfor blitt nødvendig og inkludere og arbeide sammen med forskere som kan bidra med ytterligere kompetanse til gruppa. For TkNN sin del innebær det nasjonalt kontakt med;

Institutt for Samfunnsmedisin (ISM) i Tromsø inklusive enhetene for samisk forskning og hjerte/karsykdommer.

Nordisk institutt for odontologiske materialer (NIOM).

Odontologiske institusjonen ved Oslo Universitet (Karies/Gerodontologi) og internasjonalt;

Universitetet i Pittsburgh, USA, professor Alex Viera & medarbeidere- i et forskningssamarbeid som gjelder genetiske analyser koplet til karies, periodontitt og tannerosjoner med data fra Tromsø 7 undersøkelsen.

Universitetet i Sheffield, England, og professor Sarah Baker. Sarah har spesialkompetanse i de spesifikke statistiske metoder som er brukt i de analyser koplet til data fra «Tromstannen» prosjektet.

Universitetet i Gøteborg, Sverige, avdelingen for Cellbiologi/Periodonti med dosent Lena Larsson og professor Tord Berglundh. Samarbeidet utgår fra de analyser som er koplet til data fra Tromsø 7 og epigenetiske forskningsspørsmål.

9.2 Forskningsplan

Forskningsaktivitetene følger den plan for forskning som gjelder frem til og med 2022. Prosjektene har bidratt og kommer ytterligere å bidra til å engasjere tannleger, tannpleiere og også tannhelsesekretærer som arbeider i tannhelsetjenesten, til ulike forskningsaktiviteter. Dette vil forhåpentlig fortsatt bidra til å øke interesse for klinisk forskning i tannhelsetjenesten, som er en særlig viktig oppgave for TkNN. Dette har alle redene bidratt og vil sannsynlig også fremtidig bidra til økt muligheter for rekruttering av personer til forskerutdanning.

9.3 Prosjekt med kopling til allmenne tannhelsetjenesten:

Tromstannen

Fire artikler er publisert med data fra Tromstannen (to under 2018) og ytterligere tre er i manus og kan forhåpentlig samtlige bli akseptert for publikasjon under våren 2019. I tillegg er det en pågående masteroppgave som bruker data fra prosjektet. Prosjektet har som mål å kartlegge tann- og munnhelsen for voksne mellom 20-79 år og studere sammenhengen til et flertall risikofaktorer, munnhelseatferd etc. Til dette prosjekt er Gro Eirin Holde tilknyttet på heltid. Gro Eirin er PhD kandidat og tannlege fra tannhelsetjenesten i Tromsø, med støtte og veiledning fra TkNN.

Tannhelse i Nord

«Tannhelse i Nord», er et felles prosjekt mellom Tannhelsetjenesten i Finnmark, TkNN og Institutt for samfunnsmedisin (ISM). Det rettes i første hand mot å kartlegge tannhelsen hos samiske innbyggere i fem kommuner i Finnmark, der studien har vært en del av SAMINOR prosjektet. Til dette prosjekt er Ann-Kristin Sara Bongo, tannlege fra tannhelsetjenesten i Finnmark (Kautokeino), tilknyttet på heltid. Hun er PhD kandidat, med støtte og veiledning fra TkNN. Hun arbeider med analyser av data med hensikt å kunne publisere de første resultatene under våren 2019.

Tromsø 7

Tromsøundersøkelsen, Tromsø 7, er en omfattende kartlegging av allmen- og munnhelse rettet til den voksne befolkningen i aldersgruppen 40-79 og de over 79 som har vært med i tidligere Tromsø-undersøkelser. For munnhelsens del, er de forskningsspørsmål som er koplet til Tromsø 7 i hovedsak rettet til fremst genetiske- og epigenetiske spørsmål og allmennhelse. Målet er å finne biologiske og genetiske markører som kan koples til munn- og allmennhelse (hjerte- og karsykdom). Et annet tema er å beskrive munnhelsen hos den eldre gruppen i Tromsø 7 og forskjellige faktorer som kan påvirke eller være relatert til den orale helsen, som allmenn helse. Forskergruppen har startet med analysene og første artikkelen når det gjelder de eldres orale helse (karies) er i manuskript og kan forhåpentlig bli akseptert for publikasjon under våren 2019. Arbeide med å ekstrahere all DNA som via saliva prøvene ble innsamlet i Tromsø 7, er avsluttet i Pittsburgh, USA med godt resultat. Under våren 2019 starter trinn to med å analysere forskjellige genetiske markører knyttet til karies og periodontitt. Dette vil fortsatt skje i samarbeid med laboratoriet i Pittsburgh.

Andre pågående prosjekter ved TkNN

Det har i noen år pågått fem ulike PhD-prosjekt hvor tannleger, ansatte ved TkNN er involvert. Disse prosjektene er i hovedsak utviklet i samarbeid med IKO og UiT, Helsefag. I tillegg skal også nevnes de ulike prosjektene som er koplet til spesialistkandidatenes forskningsoppgaver, samt veiledning av tannlege- og tannpleierstudenter med deres masteroppgaver (Vedlegg 1b).

9.4 Øvrige forskningsaktiviteter

Forskermøte med kompetansesentrene

Forskergruppa ved TkNN har ved et antall tilfeller deltatt i møte med forskere på de andre kompetansesentrene. Det pågår kontinuerlig arbeid med å starte opp felles forskningsprosjekter. Et tema som har vært aktuelt under året er dette med de elders orale helse. Hensikten er blant annet å opprette en web-basert portal samt starte opp seminarier, konferanser og felles forskningsprosjekt.

Forskerdager

Annet hvert år arrangerer TkNN sammen med IKO forskerdager som er et velbesøkt arrangement og de neste forskerdagene er 9-10. mai 2019, der hovedtema vil bli epidemiologi og odontofobi (angst i forbindelse med tannbehandling).

9.5 Publikasjoner og ekstern representasjon

Vitenskapelige publikasjoner

Syv vitenskapelige arbeid har under året blitt publisert i internasjonale tidsskrifter med utgangspunkt fra og tilknyttet TkNN. Referanser til de forskjellige studiene kan ses som vedlegg (1c).

Nasjonale og internasjonale møte og konferanser

Nasjonalt. Tannhelsedata fra Tromsø 7 har under året blitt presentert for medarbeidere på Helsedirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet og forskere ved de andre kompetansesentrene. Dette skjedde i samband med et møte for kompetansesentrene på Gardemoen, Oslo. TkNN hadde to presentasjoner; en var om oral helse hos de eldre (65+) og i den andre presenterte PhD-kandidat Josefine Halbig deler fra sitt PhD prosjekt om barn med juvenil idiopatisk artritt.

Internasjonalt: TkNN har under året vært representert og presentert forskning i forbindelse med den store internasjonale konferansen EUROPERIO 2018, i Amsterdam. Birgitta Jönsson (bilde) var invitert som «speaker» (hoved foreleser) og snakket om faktorer viktige for vellykket behandling av pasienter med periodontitt. Over 10 000 deltakere hadde meldt seg til årets EUROPERIO-konferanse, hvorav tretten deltakere fra Tannhelsetjenesten i Troms. Gro Eirin Holde bidro også med en posterpresentasjon med tittelen «*To What Extent Does Smoking Affect Gingival Bleeding esponse to Supragingival Plaque?*».

10.REGIONALT SAMARBEID OG SAMARBEIDSAVTALER

Regionalt ansvar

TkNN ivaretar det regionale ansvaret gjennom et organisert samarbeid med fylkeskommunene i Nordland, Troms og Finnmark.

Nettverksmøter mellom kompetansesentrene

TkNN deltar i nettverk med de andre regionale odontologiske kompetansesentra i Norge (Sør, Midt, Vest og Øst). Det er 2 møter årlig, og ansvaret for møtene deles mellom de forskjellige kompetansesentrene.

Møtene lagt til Oslo i mai og til Kristiansand i november 2018

11.FOKUSOMRÅDER FREMOVER OG VIDERE OPPBYGGING AV TKNN

Et av TkNN sine mål er full spesialistdekking i alle fagområder. I forhold til den opprinnelige plan betyr det minimum to spesialister i de fleste fagområder og en spesialist i noen fagområder som endodonti og kjeve- og ansiktsradiologi.

I takt med at forskningsaktiviteten øker og TkNN øker sitt engasjement som veileder i spesialistutdanning for tannleger og grunnutdanning for tannleger og tannpleier, vil det sannsynligvis bli behov for flere spesialister enn hva som var planlagt fra begynnelsen. Troms fylkeskommune gir økonomisk bidrag til kandidater i spesialistutdanning i Oslo og Bergen.

Det vil ta ytterligere 2-3 år før TkNN oppnår de rekrutteringsmål og de stabile forhold som kompetansesenteret trenger.

I takt med at TkNN vokser er det behov for utbygging av arealene. Behovet for flere administrative kontor og en samlet forskningsavdeling er stor.

TkNN har fått bevilget midler fra Helse- og Omsorgsdepartementet om utbygging allerede i 2013. Det har vært en lang prosess men nå ser det ut til at en ny bygging vil være på plass i løpet av 2020.

UiT - Norges arktiske universitet, Institutt for klinisk odontologi (IKO) og TkNN samarbeider om spesialistutdanning i fagområdene kjeveortopedi, pedodonti og multidisciplinær odontologi, videreutdanning på spesialistnivå.

Arbeid pågår om å starte spesialistutdanning i oral kirurgi/oral medisin, noe som beregnes kunne begynne i 2020-2021.

I takt med at TKNN vokser finnes behov for en delvis annen organisering av virksomheten enn den i dag, noe som er blitt enda mer tydelig i løpet av det siste året.

Jobbet med en nye strategi- og organisasjonsplaner er startet og vil fortsatt pågå i 2019. Dette også med tanke på hva som skjer i den nye Troms og Finnmark fylkeskommune.

Tabell over strategier og mål, gjennomførte og planlagte for fremtiden. Ny for 2018

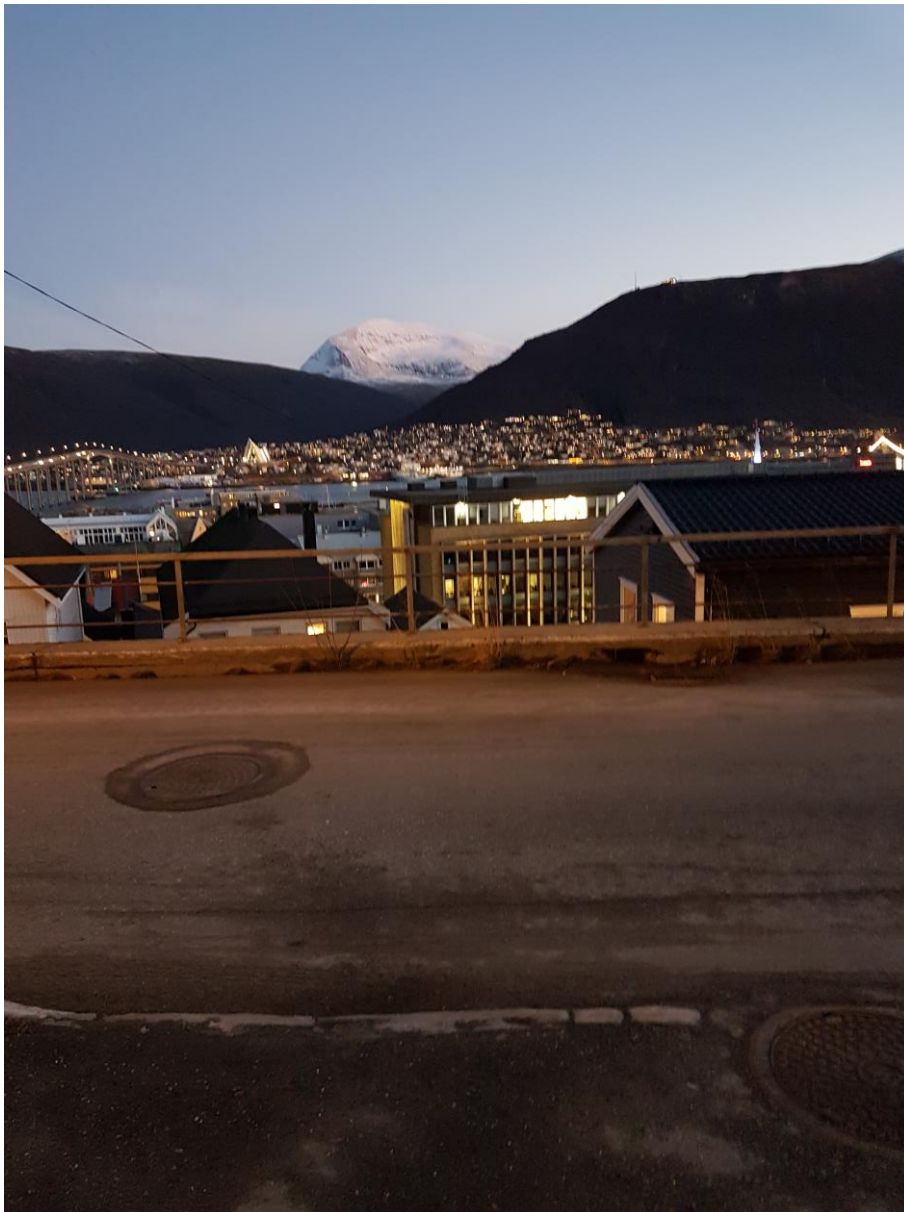
Strategier / Mål	Tiltak, gjennomførte	Nye tiltak i fremtiden
Klinikk		
Full spesialistdekning	Spesialister i alle fagområder	Ansettelse av nye spesialister etter avsluttet utdanning i fagområdene: periodonti, endodonti, oral kirurgi/oral medisin og protetikk. Kandidatene har avtale med Troms Fk.
Utvikle samarbeidet med UNN	Oral kirurgi og sykehustannlege prosjektet Spesialist i pedodonti i 10 % stilling på UNN	Bedre organisering av samarbeid mellom UNN og TkNN for oralkirurger som jobber på UNN og TkNN. Behov for utvidet spesialiststilling på UNN
Spesialistutdanning		
Fortsatt spesialist-utdanning	Kjeveortopedi, pedodonti, multidisiplinær odontologi (prøveordning)	Nytt opptak: Kjeveortopedi, august 2019 Pedodonti, august 2020 Oral kirurgi/oral medisin, august 2020 eller januar 2021
Forskning		
Forskningsplan 2017 - 2019	Se vedlegg 17	Fortsatt datainnsamling Analysere og publisere data Publisering av forskningsresultater Avlagte doktorgrader Nye forskningsprosjekter
Samsvar mellom areal og funksjoner.	Midler til utbygging av TkNN bevilget. Plan for arealbehov og godkjent forprosjekt utbygging.	Nytt bygg med samlet forskningsavdeling klart i 2020
Flere forskere og stipendiater	Status, se side 5	Rekruttering av flere forskere og stipendiater i takt med økt antall forskningsresultater og nye prosjekter
Grunnutdanning		
Samarbeid med IKO og UTK om grunnutdanning av tannleger og tannpleier	Enkelte spesialister deltar i veiledning og gir forelesninger for tnl- og tpl-studenter. Tnl- og tpl-studenter hospiterer på TkNN	Behov for ytterligere spesialister for å muliggjøre avtalt samarbeid med UTK/IKO om deltakelse i grunnutdanningen for tannleger og tannpleier
Adminstrasjon/Ledelse		
Behov for ny startegi- og organisasjonsplan for TkNN	Start i sluttet av året 2018	Avsluttet arbeid med nye strategi- og organisasjonsplaner i 2019. Implementering i 2020

Takk til alle medarbeidere på TkNN for en kjempeflott innsats i 2018 og Takk til øvrige ansatte i TANN-bygget ved IKO og UTK for et godt samarbeid under året som er gått.

Takk også til de tre fylkeskommunene i regionen for godt samarbeid i 2018.

***Elisabeth Camling,
leder***

***Elin Wilhelmsen
klinikkordinator***

12. VEDLEGG- BEHANDLINGSOVERSIKT TABELL 11 – 16

Vedlegg 1, forskning

Vedlegg 1a. Organisering av Tannhelsetjenestens forskergruppe.

Forskningsenheten

Tilknyttet forskergruppen

- Nils Oscarson, forskningsleder
- Birgitta Jönsson, forskere
- Natalya Petrenya, ny forskere (2019)
- Gro Eirin Holde, PhD-Kandidate
- Ann- Kristine Sara Bongo, PhD-kandidat
- Anders Tillberg, forskere (25%)
- Anne Bjørg Tveit, forskere (senior rådgiver)
- (Hege Nermo; Sigurd Hadler Olsen; Paula Frid; Josefine Halbig; Rita Myrlund)

- Alex Vieira (Pittsburgh, USA)
- Lena Larsson (Göteborg, Sverige)
- Laila Hopstock (UiT- Hjerne-Kar i Tromsø)
- Aida Mulic (NIOM)
- Frode Staxrud (NIOM)
- Sarah Baker (Sheffield, England)
- Magritt Brustad (samfunnsmedisin Tromsø)

NO/BJ-19

Vedlegg 1b. Prosjekter med tilkøpling til TkNN og helsevitenskapelig fakultet, UiT

PROSJEKT	TEMA	ANSVARLIG
PHD	Kjeveledds-problematikk hos pasienter med Juvenil Artritt	Paula Frid (oral kirurg)
	Kjeveledds-problematikk, oral helse og munnhelse relatert livskvalitet hos barn med Juvenil Idiopatisk Artritt	Josefine Halbig (pedodontist)
	Kjeveortopedi- retinerte hjørnetenner	Sigurd Hadler Olsen (kjeveortoped)
	Odontofobi	Hege Nermo (tannlege)
	Kjeveortopedi-behandlingseffekt av guideskinne	Rita Myrlund (kjeveortoped)
MASTER	Karies, fluorbruk og holdninger	Therese Marlene Wikbo (tannpleier)
SPECIALISTKANDIDAT-OPPGAVER	Under året fire ferdigrapporterte prosjekt (kjeveortopedi), Tre pågående innen klinisk odontologi og en pedodonti	Spesialistkandidater innen kjeveortopedi, klinisk odontologi og pedodonti

Vedlegg 1c. Publikasjoner 2018

- **Holde GE**, Baker SR, **Jönsson B**. Periodontitis and quality of life: What is the role of socioeconomic status, sense of coherence, dental service use and oral health practices? An exploratory theory-guided analysis on a Norwegian population. *J Clin Periodontol*. 2018 Jul;45(7):768-779. doi: 10.1111/jcpe.12906. Epub 2018 Jun 19. PMID: 29681132
- Dahl KE, Calogiuri G, **Jönsson B**. Perceived oral health and its association with symptoms of psychological distress, oral status and socio-demographic characteristics among elderly in Norway. *BMC Oral Health* 2018 May 31;18(1):93. doi: 10.1186/s12903-018-0556-9.
- **Nermo H**, Willumsen T, Johnsen JK. Changes in dental anxiety among 15- to 21-year-olds. A 2-year longitudinal analysis based on the Tromsø study: Fit futures. *Community Dent Oral Epidemiol*. 2018 Nov 8. doi: 10.1111/cdoe.12434. [Epub ahead of print]
- **Nermo H**, Willumsen T, Johnsen JK. Prevalence of dental anxiety and associations with oral health, psychological distress, avoidance and anticipated pain in adolescence: a cross-sectional study based on the Tromsø study, Fit Futures. *Acta Odontol Scand*. 2018 Oct 20:1-9. doi: 10.1080/00016357.2018.1513558. [Epub ahead of print]
- Widström E, **Tillberg A**, Byrkjeflot LI, Stein L, Skudutyte-Rysstad R. Community-based preventive activities in the Public Dental Service in Norway. *Int J Dent Hyg*. 2018 May;16(2):e112-e119. doi: 10.1111/idh.12326. Epub 2017 Dec 13.
- Mårell L, Bergdahl J, **Tillberg A**, Stenberg B, Berglund A. Psychological symptoms and self-image of patients with complaints attributed to dental restorative materials. *Clin Oral Investig*. 2018 Oct 27. doi: 10.1007/s00784-018-2707-4. [Epub ahead of print]
- **Hadler-Olsen S**, Pirttiniemi P, Kerosuo H, Sjögren A, Pesonen P, Julku J, Lähdesmäki R. Does headgear treatment in young children affect the maxillary canine eruption path? *Eur J Orthod*. 2018 Nov 30;40(6):583-591. doi: 10.1093/ejo/cjy013.
- Glerup, Mia; Stoustrup, Peter; Matzen, Louise Hauge; Rypdal, Veronika Gjertsen; Nordal, Ellen Berit; **Frid, Paula Hanna Therese**; Arnstad, Ellen Dalen; Rygg, Marite; Thorarensen, Olafur; Ekelund, Maria; Berntson, Lillemor; Fasth, Anders; Nilsson, Håkon; Peltoniemi, Suvi; Aalto, Kristiina; Arte, Sirpa; Toftedal, Peter; Nielsen, Susan; Kreiborg, Sven; Herlin, T; Pedersen, Thomas Klit. Long-term Outcome of Temporomandibular Joint Arthritis in Juvenile Idiopathic Arthritis: Results of 18-year follow-up in the population-based Nordic JIA cohort. 2018 ACR/ARHP Annual Meeting; 2018-10-19 - 2018-10-24. NTNU UiT STO HNT UNN

- Skeie, Marit Slåttelid; **Frid, Paula Hanna Therese**; Mustafa Sharafeldin, Manal Ibrahim; Assmus, Jörg; Rosén, Annika. DC/TMD Examiner Protocol: Longitudinal Evaluation on Interexaminer Reliability. Pain Research & Management 2018 ;Volum 2018. s.1-9. HAUKELAND THTKS UiB UiT UNN